

de Wit, H. C. D. Toesprake

Toespraak gehouden ter gelegenheid van het 300-jarig bestaan van de
HORTUS BOTANICUS te Amsterdam.

Dames en Heren,

Op 12 november 1682 besloot het stadsbestuur van Amsterdam een Hortus Medicus
een Artzenij Tuin in te richten. Het besluit betrof geen nieuwigheid. In
Amsterdam ~~kwamen~~^{hadden} de Minderbroeders - ik denk dat het observanten-franciskanen
waren - aan de Kloveniersburgwal bij de Waag, ^(al tientallen jaren) ~~geneeskruiden~~ ^(schuwoeke) Kloostertuinen
waren sinds de middeleeuwen de voornaamste bron van medicijnen ~~xxxxxx~~;
in vele Europese steden verstrekten men van gereentewege jaarlijks een pakket
kruiden, een mithridaat, ter bevordering van de volksgezondheid.

In 1578 ging de franciskanentuin te gronde en het duurde veertig jaar alvorens
men besloot van stadswege een nieuwe medicinale Cruythoff te ontwikkelen. Aan
de Amstel ^(tongd 1614) kwam een tuin die het echter niet lang maakte. In 1628 waren er twee
kleine cruythofjes vlak bij het Binnengasthuis en de Oudemanhuispoort. Zij
werden binnen weinige jaren opgeruimd. In 1630 begon men weer een stadsartsenij-
hof, ditmaal buiten de Regulierspoort. Het was nabij het huidige kruispunt
Utrechtse Straat-Keizersgracht, een braakliggende kloostertuin, van een Regulie-
renklooster. Die vestiging was na de brand van het klooster in 1532 verlaten.

Het werd een tuin met wel 2000 verschillende soorten en variëteiten. Van
betekenis is het dat er planten ter genezing van ziekten in geteeld werden maar
ook gewassen "tot vermaak en sierraad". De tuin diende tevens om apothekersbe-
dienden op te leiden en te examineren. Lessen in de kruidkunde vonden er plaats,
in de open lucht of in een of ander bescheiden onderkomentje dat er naar verluid
gestaan heeft. Nog geen 30 jaar na de aanleg werd Amsterdam van een nieuwe wijk
voorzien, in 1658, en het stratenplan van de uitbreiding maakte handhaving van
de tuin onmogelijk. De geschiedenis heeft aangetoond dat in Amsterdam en elders
in Nederland botanische tuinen steeds op aantrekkelijke bouwterreinen liggen,
een soort noodlot dat vermeden zou worden als de planners al plannend zouden
zeggen: "daar kunnen we niet komen want daar ligt een botanische tuin." Zij bleken
steeds te zeggen: "kijk, daar ligt nog een mooi bouwterrein." Vandaar dan ook dat
de levende collectie, zo goed en zo kwaad als het ging, overbracht ^{werd} naar het
genoemde tuintje bij het Binnengasthuis. Blaes of Blasius, een zeeuw die in Am-
sterdam hoogleraar in de medicijnen werd, gaf er tussen 1660 en 1682 colleges
over plantkunde in de open lucht.

Einde 1682, zoals gezegd, nam het stadsbestuur maatregelen om een Hortus Medi-
cus in te richten op een 'overgebleven moerassige hoek van de Plantage'. Na
een jaar was het moeras voldoende aangeplempt en opgehoogd en kon de hovenier
Jan de Vlieger zijn werk beginnen. Hij werd naar verhouding beter betaald dan de
hoveniers van onze tijd: 400 gulden sjaars met vrij bier, licht en brand. Ik
verzoek u de naam van de eerste hovenier, Jan de Vlieger, te onthouden want ik
kom daarop terug.

Nu, heren en dames, zijn wij op het terrein dat hij bewerkte, bijeen. Drie honderd jaar na dato. Wie zich het geschuif en geschabrel met de eerste wetenschappelijke tuinen in het 17e eeuwse Amsterdam herinnert, staat verbaasd. Drie honderd jaar heeft de Hortus Medicus zich op dezelfde plaats gehandhaafd. Wij zien elkaar ongelovig aan. Het is heus zo.

Men vroeg mij om hier het woord te voeren. Ik praat graag en ben gemakkelijk te strikken als het ondernemingen ter bevordering van de biologie betreft, zodat ik het ~~best~~^{wel} wilde maar mij toch afvroeg waarom ik eigenlijk. Toen bedacht ik dat ik in Amsterdam biologie gestudeerd had en in de Hortus mijn examens deed, een halve eeuw geleden, in de dertiger jaren. Ik stemde toe.

Sinds 1950 had ik Amsterdam zelden en vluchtig bezocht, de Hortus en de ^Plantage in het geheel niet meer. Het was nodig om, als ik dan over de Hortus spreken zou, opnieuw te gaan kijken, ~~te zien~~ hoe het gebleven of geworden was. Omdat ik nogal wat over de ingrijpende wijzigingen in de plattegrond van Amsterdam via kranten en televisie gezien en gehoord had, vroeg ik mij af hoe men van het Centraal Station naar de Hortus komt. In mijn studententijd was dit eenvoudig. Je liep, je fietste of je tremde; ik was met alle drie vertrouwd. De ^(Hortus)trem was het gemakkelijkst: hij remde in de bocht voor de Hortus en de Hortusbrug en men wipte met een aanloopje op het achterbalcon. Daar trof men de conducteur en betaalde hem 7 cent.

Het bleek mij dat de trem nog altijd dezelfde route reed. Om mee te mogen is nu een strippenkaart benodigd. Ik kocht er een in mijn woonplaats. Na een grondige studie van de gebruiksaanwijzing bleek mij dat ik die kaart nooit naar behoren zou leren hanteren en vervoer per trem was daarom uitgesloten. Ik bewaar die kaart nu tussen mijn archiefpapieren en lees er soms nog eens in, verwonderd over de tekst die zo onbegrijpelijk is dat ik niet kan begrijpen waarom ik hem niet begrijp.

Een in Amsterdam bij uitstek deskundige gaf mij de raad per metro te gaan. Op het Centraal Station stapt men in en linea recta gaat het naar de Hortus. Ik had veel over de metro gehoord. Een ~~antredelijke~~^{goede} gedachte die eens te ~~proberen~~^{proberen}. In het C.S. vond ik het metrostation gemakkelijk, ging de trappen af en het zag er beneden ruim, rustig en netjes uit. Mijn weg vervolgende kwam ik bij een toegangspaal met het opschrift dat wie geen geldig plaatsbiljet had en de paal passeerde Fl. 26.— moest betalen. Zo'n biljet had ik niet. Als het de metro in Parijs, Londen of Barcelona geweest zou zijn, had ik zo'n biljet wel gehad maar nu moest ik een geuniformeerde beambte die bij een dame met tafeltje en bloemen stond, vragen waar ik zo'n biljet kon krijgen. Hij wees op een wijkende wijruimte die ik al gepasseerd was en naar automaten daar opgesteld. Daar moest ik mijn biljet gaan kopen. Ik deed guldens in gleuven, nu en dan een kwartje er tussen door, snel en langzaam, lichtjes flapperden. Men moest op knoppen drukken. Ik deed het maar onverbiddeijk rolden mijn munten weer in een bakje aan de onderzijde. Na enige tijd zag

ik in een venstertje gloeiende cijfers en dit betekende dat ik volgens de auto-
maat Fl. 15.75 moest betalen. Zo veel los geld had ik niet. Ik besloot naar de
Hortus te lopen, bovengronds, zoals ik dat lang geleden zo dikwijls gedaan had.

Terug in de zonneschijn zag ik het Noord Hollands Koffijhuis liggen op de
plek waar het als vanouds behoorde. Het was goed en ik begon mijn wandeling
blijmoedig.

Men gaat links af, buigt weldra naar rechts en gaat de brug over, ^{gewiekt} ~~aan~~ en
bezorgd tussen witte strepen en ^{stoepjes} ~~trottoirs~~ oversteken, en men staat op de
Gelderse Kade. Op het eerste gezicht scheen hij weinig veranderd, of toch, ja
het was er stiller geworden, er liepen minder mensen en het leek me dat zij een
andere uitdrukking op hun gezichten hadden dan de mensen van vroeger. Ik weet
het niet zeker. Wel werd er vroeger minder gerookt. Nog nooit zag ik ergens ter
wereld zoveel sigarettenpeuken op straat liggen. In tegenspraak met dit teken
van welstand - sigaretten kosten veel geld - was de straatverzorging. Hoe verder
ik de Kade afliep hoe meer troep, straatvuil, lege blikjes, dozen, doosjes,
schillen aan de aandacht van de stadreinigers ontsnapt bleken te zijn. Ik kwam
bij de Waag. Als vanouds maar weer minder mensen die gezellig en bedrijvig met
elkaar praatten ^(dan toen) Langs een schaduwige gracht lopend kom ik langs een gevel met
plakette die laat zien dat hier de Koninklijke Academie van Wetenschappen zetelt
Eertijds kwam ik hier nu en dan. Het is een vervallen gevel, een gebroken stoep.
Misschien ^{zijn} ~~is~~ het aanzien en ~~is~~ de erkenning van de Akademie in de laatste twin-
tig jaar gebleven zoals vroeger, misschien wel verbeterd, maar aan de buiten-
kant is dat niet te zien. Ongemerkt verbleekt het plezier van het weerzien.

Ik bereikte een soortement bouwterrein en las een naambordje Nieuwmarkt. Hop
zand, brokken hout, allerlei machinerie bewegingloos en rommelig. Een hoog hek
en een kleine bedaarde gevel met gesloten ogen vlak tegen het hek geduwd. Pinto
Huis stond er op te lezen. Ik dacht dat men zo te zien ^(eertijds schone uitzichten) ~~daar naar beoogde te zien~~
gekend heeft. En ik kwam op een wijde verkeersweg terecht, een verkeersspatader,
slecht van verhoudingen. Links een dode stapelgevel, aan alle kanten grote en
kleine rijpaden en ik schrok toen ik aan de overzijde de lange donkere muur zag,
die ik dadelijk herkende. Ik keek en las Jodenbreestraat. De oude straat, zijn
kleuren en geuren, met zijn amsterdamse levensgemeenschap die ik goed gekend
heb, herleefde in mijn geheugen. En toen stond ik, leeg en terneergeslagen, bij
het Hortushek.

Weet u, ik had de viering van het 300-jarig bestaan van de Hortus willen be-
nutten om u te vragen die Hortus te beschermen, te steunen en te verzorgen. Ik
wilde argumenten bedenken om u te overtuigen en u te brengen tot een vastbeslo-
ten standpunt. Dat moest ik zo goed en krachtig doen als mij maar mogelijk was
wanvelen van u weten van een Hortus Botanicus niet meer af dan dat het een
stuk grond is met een levende plantencollectie.

Toen ik na mijn wandeling de Jodenbreestraat gepasseerd was, dat platte graf,
besloot ik anders om. Toen ik mijn herinneringen kon vergelijken met de huidige
werkelijkheid kwam ik tot de tegengestelde conclusie. In een stadsdeel waar

zoveel goeds verdween, ^(dat) zo ontwricht en zo zielloos ^(werd) ~~is~~, ^(dat) zo slecht onderhouden, ^(is)
 past de Hortus daar nog hij? Ik dacht: ruim de Hortus maar op, met de rest, weg er mee. Ergens anders maar een nieuwe tuin bedacht, zo nodig, er is nog wel een moerassige overgebleven plek te vinden ver buiten het hart van Amsterdam. Een bundeltje heilsbeloften in de wind, enige zorgelijke berichten over de kosten hier en de besparingen verder op en weg is de Hortus Medicus.

Indien wij, dames en heren, gaan besluiten de Hortus te vernietigen dan is dit het moment bij uitstek om na te gaan wat wij over boord zullen zetten. Over het verleden van de Hortus kan ik kort zijn. In het Plantageboek publiceert de huidige ^{directeur} ~~hoofdman~~ H. Wiering een degelijk overzicht van de geschiedenis van de Hortus. Ik mag daarnaar verwijzen. Voor het ogenblik is het genoeg dat ik Jan Commelijn vermeld, lid van de Raad van Amsterdam die samen met burgemeester Huydekoper de Hortus zou besturen. Jan Commelijn, apotheker van professie, gaf de Hortus vorm en inhoud. Hij werd Horti medici Amstelodamensis Botanicus en schreef in 1689 de eerste Catalogus van de tuin. Zijn broer, Caspar, ^{maakte} ~~schreef~~ een boek over de stad Amsterdam in 1693 waar vele gegevens over de beginjaren van de Hortus in te vinden zijn. ^{Zijn naam} Caspar werd botanicus van de Hortus en in 1706 hoogleraar in de plantkunde. ^{Jan en met Caspar} Samen met ~~zijn~~ ~~broer~~ publiceerde, ^{hij} een beroemd plaatwerk over planten in de Hortus en zij lieten ruim 400 aquarellen vervaardigen. De meeste maakten Jan en Maria Moninckx, na 1686, een fraaie collectie die bewaard bleef. Door de heer O. Wijnands zijn zij gebundeld als een boek en van commentaar voorzien. Binnenkort zal het verschijnen. Als Amsterdam wat financiële steun had gegeven zou het wat rovaler ~~zijn~~ ^{de botanicus} uitgevoerd en lager in prijs geworden zijn.

Caspar Commelijn ^{de botanicus} had een zoon Caspar, die niet meer voor de plantkunde deed dan er in 1715 een latijns lofdicht over schrijven; ^{hij werd dokter in Leiden} ~~was hij de vader van de~~ ~~Linnaeus~~
~~Linnaeus~~, Linnaeus gaf een plantengeslacht de naam Commelina, om aan de Commelijns te herinneren. Twee grote bloembladen symboliseren de twee belangrijke broers en een klein blaadje, het derde, de ^{botanisch} ~~on~~ belangrijke junior.
 dia vertonen

Petrus Hotton volgde Caspar senior op. Hij was een redelijk bekvame botanicus en tevens een violist van verdienste. De waterviolier, Hottonia, is naar hem genoemd.

dia vertonen

Genoeg over de oude tijd. De Hortus Medicus werd in de 18e eeuw een beroemd centrum voor de wetenschappelijke plantkunde, toegepast of niet. De tuin was rijk aan merkwaardige gewassen uit Oost en West en uit het verre Zuiden. De oliepalmcultuur begon van Amsterdam uit, de koffie- en kinineculturen gro- tendeels en zij hebben vele malen meer profijt gebracht, in Nederland en in de koloniën en in de overige tropen dan honderd ruim gesubsidieerde Hortussen gekost zouden hebben. Van de grote namen, korter of langer met de Hortus en zijn activiteiten verbonden, kies ik Frederik Ruysch, Johannes Burman, Linnaeus, Clifford, Nicolaas Burman, Gerard Vrolik, Reinwardt, Miquel, de Vriese,

Oudemans, Hugo de Vries, Verschaffelt, Weevers, de inspirerende ^{hulp}leraar Stomps, Van Herk, de voorbeeldige toegewijd werkende plantkundigen Pinkhof en Vermeulen, Weevers, en de door en door degelijke geleerde Heimans. Wij denken terug aan de hoveniers en de hortulanussen die het handwerk deden, de tuin gaande hielden en opnieuw schieten ons namen te binnen: de Groenevogens, Plemper van Balen, van Laren, Verschuur, Pisart. Weliswaar, heren en dames, is het verleden voorbijgegaan maar het verdween niet. Wij denken terug aan wat anderen eertijds verricht hebben en dat ^(voortduurt) ~~leef~~ omdat wat wetenschap dient en kwaliteit heeft wel verleden wordt maar overeind blijft en erkenning behoudt.

Onze tijd. Wat zal verdwijnen als de Hortus na drie eeuwen van wisselende fortuin het veld moet ruimen?

De Plantage verliest een karaktertrek, een kenmerk, een gebiedje met een bijzondere beplanting, een toevlucht, een plek van verademing dicht bij huis. In 1978 kwamen ruim 6000 mensen, verreweg de meesten van binnen een straal van drie kilometer, naar de Hortus. In 1981 bijna 20.000. In 1982 zullen het er 25 à 30.000 zijn want elk jaar neemt het aantal bezoekers toe met ongeveer vijftig procent. Die mensen komen niet om geleerd te worden in de plantkunde maar willen even aan de stadherrie ontsnappen, even bloemen en vogels zien die met vele soorten in de Hortus huizen. Rustig kijken naar al die planten, al die vormen, sommige vertrouwd, vele vreemd, alle aantrekkelijk, door kleur, door vorm, door hun merkwaardig uiterlijk. Een botanische tuin is geen stadsplantsoentje, niet zo maar een groenvoorziening. Mensen voelen dat zodra zij de poort door zijn. Hier heerst een eigen sfeer, hier is een beeld van de wereld zoals hij ~~was~~ van nature is. Men wandelt, zit even, praat, kijkt met voorzichtige nieuwsgierigheid. Fijn dat dit er is, dichtbij, dat je ~~gewoonlijk~~ even kunt gaan ^{genieten} ~~kijken~~, beleven.

De kassen mag je in, iedereen. Dat is een nieuwe wereld van stille en overstelpende groei, tropisch. Of een van de andere kassen met de cactussen, de vetplanten en die bloeiende steentjes, of met de vleesetende planten met hun slimme vangapparatuur. Altijd zitten in de Hortus mensen aandachtig te tekenen of kom je er groepjes schoolkinderen ^{tegen} ~~tegen~~ druk bezig met notities voor hun opstel of verslag. Voor al die mensen, jong, middel en oud zal het verdwijnen van de Hortus een verlies zijn, een verlies dat de hoogste wolkenkrabber en het diepste metrostation op die plek niet zal kunnen vergoeden.

In onze samenleving hebben schrijvers het recht te schrijven wat zij willen, over onderwerpen die zij zelf kiezen. Zij kunnen hun geschriften publiceren, zoals zij willen en waar zij willen. Als een onderwerp dat vraagt staan openbare bibliotheken, archieven, allerlei boekenverzamelingen, gegevens in instituten bewaard, instellingen die de staat in stand houdt, te hunner beschikking. Eenmaal gedrukt worden de boeken of tijdschriften bewaard in allerlei documentatie verzamelingen en als het werk de moeite waard is, wordt het extra beloond, van staatswege gewoonlijk, en zo'n beloning is geen zeldzaamheid.

Het is evenmin ongebruikelijk dat een schrijver subsidie krijgt om zijn beroep zijn roeping, uit te kunnen oefenen, dat hij geldelijke steun ontvangt voor de uitgave van zijn boeken. Wij zijn het allen met elkaar eens dat dit de rechten van een schrijver zijn, moeten en behoren te zijn in onze samenleving. Die rechten bezit ~~een~~ ^{elke} schrijver die deel van onze samenleving uitmaakt en omgekeerd heeft de samenleving die rechten als voorrechten om ~~de~~ ^{zo'n} schrijver te laten zijn die hij wil zijn.

Hetzelfde geldt voor de schilders, de beeldende kunstenaars, de componisten. Zij zijn vrij hun levensbestemming te kiezen, hun eigen weg naar eigen inzicht te volgen en de ~~staat~~ ^{overheid} helpt daarbij want onze samenleving wil dat zij kunnen leven en werken volgens hun voorkeur en vrijheid, zoals zij dat verkiezen. Daartoe onderhoudt de staat museums, concertgebouwen, opleidingsinstituten en veel meer soortgelijke instellingen. Het ~~is een~~ ^{zijn} wezenstrek ^{ken} van deze late 20e eeuw in ons westen. Voor ons allen is deze structuur vanzelfsprekend; het is deel van ons leven.

~~Het recht~~ ^{Hoe zou men} dan, dames en heren, ~~zouden wij dan~~ de mens die zich aan wetenschap wil wijden, mogen weerhouden dit naar eigen vrije wil te doen, vrijelijk te studeren en te onderzoeken, te proberen, zoals al die anderen? Waarom zou de wetenschapper die een geleerde wenst te zijn die neiging van hart en geest niet even vrij mogen volgen als de schrijvers, de dichters, de schilders, de beeldhouwers, de componisten, de kunstenaars? ^{Met welke} ~~naar denkt men~~ enig recht ~~vandaan te halen~~ ^{zou men} om degene die zich verdiepen wil in de gebeurtenissen die levensverschijnselen heten, dat ~~te~~ beletten, hem zijn onderwerp van studie voor ~~te~~ schrijven en hem de materiële voorzieningen te onthouden die anderen vanzelfsprekend ten dienste staan? De onderzoeker, in ons geval degene die zich met problemen van biologische aard bezig wil houden, mag dezelfde aanspraken verhoord zien als degenen die zich gewijd hebben aan het hoog bedrijf dat levende mensen typeert, de uitingen van hart en geest die 'kunst' heten. Vrije kunsten en vrije wetenschappen zijn grondbeginselen van onze maatschappij. Wie de levende materie wil kiezen als bron en doel van zijn bezigheden heeft dezelfde rechten en behoeft dezelfde vrijheden en voorzieningen als kunstenaars. Het stadsbestuur van Amsterdam heeft het recht niet het Rijksmuseum, ~~te~~ andere ~~essentiële~~ musea, de universiteitsbibliotheek en de andere bibliotheken in de stad, het Concertgebouw en de vele andere vergelijkbare instellingen die deze oude, mooie en grote stad rijk is, te sluiten. Om vele redenen niet maar vooral omdat zij een onmisbaar deel uitmaken van het leven ^(en de zoekers naar wetenschap) van de kunstenaars, om te zijn die zij wensen te zijn. Ook omdat degenen die geen kunstenaars zijn ^{met} ~~hun werk moeten worden beschermd~~ ^{in aantaking willen komen.} Biologen en al degenen die met planten willen leven en werken hebben recht op de Hortus, sedert drie eeuwen in deze hoek van de Plantage hun museum, hun bibliotheek van levende natuurdocumenten. De verdwijning van de Hortus in de 20e eeuw zou een onvergetelijke gedragsfout zijn van de stad Amsterdam.

Laten degenen die de bevoegdheid hebben die fout te verhinderen en dat zouden nalaten omdat nu eenmaal de kosten, de bezuinigingen, er toe dwingen wel bedenken dat het benodigde geld ruimschoots voorhanden is. Amsterdam heeft nooit méér geld ter beschikking gehad dan in het jaar van het derde eeuwfeest van de Hortus. De vraag is slechts hoe en waartoe men het geld wil besteden.

Ik noemde u de miljoenen die één exemplaar van de oliepalm uit de Hortus schiep, ik verwees naar het ~~erzennische~~ ^{profijtelijke} verleden van het Amsterdamse koffiestruikje. Een palmpje en een struikje, beide bepaald niet florissant vanwege de gebrekkige cultuurvoorwaarden, maar toch. Onnodig u te herinneren aan de theunisbloemen in de buurt van Bussum waar Hugo de Vries toevallig langs liep. Een pluk onkruid die in de Amsterdamse Hortus de aanleiding zou worden voor de bliksemsnelle opmars van de erfelijkheidswetenschappen en de afstammingsleer. Stuk voor stuk waren kleinigheden het begin van grote ontwikkelingen.

Nu laat ik u enige dia's zien, foto's bedoeld als hulp bij het onderwijs in de plantkunde. Zij zijn een uitermate effectief hulpmiddel bij dat onderwijs. Men moet beginnen met die foto's te maken. Dat kan alleen als de planten in het gewenste groeistadium ^{beschikbaar} ~~aanwezig~~ zijn. Dat is mogelijk als zij in de Hortus staan.

dia's vertonen van Nymphaea en van Barclaya, vergelijkend toelichten, uitleggen dat zij dienen voor soortenkennis, morfologische kennis, afstammingsleer. Toevoegen: de dia's de stap naar het beste: de levende plant, die onontbeerlijk is.

Wie de tropenkas in de Hortus bezocht heeft weet dat bij het binnenkomen ineens een nieuwe wereld je opneemt. Het is zo heel anders dan buiten, het ruikt anders, ademt anders, een groene chaos opent zich en komt over je heen, je zegt niets en ondergaat of je praat zachtjes, het is heel prettig, onbegrijpelijk vertrouwd, heel warm en vochtig.

Gewoonlijk zullen studenten, de jonge mensen die de kas binnen komen, dat ~~heus~~ een aardige belevenis vinden, meer niet. Ik noem die studenten en heb daar een bedoeling mee want ik wil de aandacht vestigen op één van hen, misschien wel op twee of drie.

Het is de jonge man of vrouw die voor het eerst de tropische vegetatie ervaart en ~~plots~~ ^{plots} opeens ontroerd dat voor haar of hem hier de toekomst woont. De tropen waren deel van Nederlands verleden en zij zijn, meer nog en dringer der nog, deel van Nederlands toekomst. ~~dat~~ ^{Ik} wil zeggen dat in Amsterdam, nu en dan, toevallig, in de Hortuskas één van ons beseft dat dáár in de tropen werk wacht dat gedaan moet worden, ^{later zullen} ~~dat daar~~ ^(tropische) vele mensen gebaat ~~zullen~~ ^{zijn} zij door dat éne toevallige kasbezoek. Indien, heren en dames, eenmaal in tien jaar één student met grote talenten en grote visie de Hortuskas binnengaat, die begrijpt en ziet wat de wereld van hem verwacht, dan is alleen al daardoor

de Amsterdamse Hortus, als hij zou voortbestaan, een saluut aan de mensenwereld geworden, een saluut aan het stadsbestuur dat hem behoedde en deed groeien en bloeien.

U herinnert zich mijn verzoek de naam van Jan de Vlieger, de eerste laat 17e eeuwse hovenier, te onthouden. Ik herinnerde aan de beide andere makers van de Hortus, de Commelijns. Wij kennen en noemen hun namen en wij denken aan hen en aan hun goede vruchtbare werk, nu, na drie honderd jaren. Zij werden niet vergeten; integendeel.

In de komende jaren zullen sommigen van u de macht hebben de Hortus Botanicus van Amsterdam te redden, misschien zelfs tot verdere ontplooiing te brengen. Die namen zullen niet vergeten worden; integendeel.

Het zij mij vergund de stad Amsterdam, het stadsbestuur en de universiteit geluk te wensen met het 300-jarig bestaan van de Hortus Botanicus. Ik heb gezegd.

9 juni 1982

H.C.D. de Wit